

Univerzitet u Banjoj Luci

Fakultet političkih nauka

Komisija za ocjenu i odbranu završnog rada na drugom ciklusu

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	03. 12. 2021
	1230/21

NASTAVNO-NAUČNOM VIJEĆU FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA

Predmet: Izvještaj o ocjeni završnog rada na drugom ciklusu studijskog programa
Socijalni rad kandidatkinje Ružice Stojanović

Nastavno-naučno vijeće Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci je na svojoj 130. sjednici, održanoj 16. 03. 2021. godine, donijelo odluku broj 08/3.242-7/21, kojom je imenovalo Komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada na drugom ciklusu studijskog programa Socijalni rad, pod nazivom „**Karakteristike i učestalost sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča**“, kandidatkinje Ružice Stojanović, u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr Dragana Šćepović, vanredni profesor, uža naučna oblast posebna područja socijalnog rada, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik;
2. Mr Andrea Rakanović Radonjić, viši asistent, uža naučna oblast posebna područja socijalnog rada, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, član;
3. Prof. dr Nebojša Macanović, vanredni profesor, uža naučna oblast opšta pedagogija, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, član mentor.

Nakon što je pregledala i detaljno analizirala završni rad kandidatkinje Ružice Stojanović, Komisija podnosi Nastavno-naučnom vijeću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci

IZVJEŠTAJ

o ocjeni urađenog završnog rada na drugom ciklusu studija pod nazivom:

„Karakteristike i učestalost sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča“

OSNOVNI PODACI O KANDIDATKINJI

Kandidatkinja Ružica Stojanović rođena je 11. 12. 1996. godine u Doboju.

U selu Skugrić završava osnovnu školu, a srednju školu, odnosno Gimnaziju završava u Modriči.

Po završetku srednjoškolskog obrazovanja, akademske 2014/2015 upisuje Fakultet političkih nauka u Banjoj Luci, studijski program Socijalni rad. Diplomirala je 05. 11. 2019. godine, odbranom diplomskog rada pod nazivom „Socijalna zaštita u opštini Modriča“ – iz nastavnog predmeta Socijalna politika.

Master studije Socijalnog rada na usmjerenju Medijacija u socijalnom radu na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci upisala je školske 2019/2020 godine. Do sada je položila sve ispite predviđene nastavnim planom i programom.

UVODNI DIO OCJENE ZAVRŠNOG RADA

Master rad pod nazivom „Karakteristike i učestalost sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča“ napisan je na 106 stranica teksta koje uključuju naslovnu stranu na srpskom i engleskom jeziku, apstrakt na srpskom i engleskom jeziku, sadržaj, poglavlja master rada, spisak korištene literature i biografiju kandidatkinje. Od navedenog broja stranica glavni tekst master rada napisan je na 81 stranici teksta.

Rad je sistematizovan u četiri glavna poglavlja: „Teorijske osnove istraživanja“, „Metodološki okvir istraživanja“, „Rezultati istraživanja i njihova interpretacija“ i „Zaključak“.

Poglavlje „Teorijske osnove istraživanja“ sadrži četiri potpoglavlja: Definisane osnovnih pojmova; Normativno-pravno određenje nasilja; Vršnjačko nasilje u školi; Prisutnost sajberbulinga u školi.

Metodološki okvir istraživanja sadrži sljedeća potpoglavlja: Predmet istraživanja, Cilj istraživanja, Zadaci istraživanja, Hipoteze istraživanja, Varijable istraživanja, Metode i tehnike istraživanja, Populacija i uzorak istraživanja i Naučna i društvena opravdanost istraživanja.

U poglavlju Rezultati istraživanja i njihova interpretacija predstavljeni su rezultati istraživanja sa diskusijom o rezultatima i odnosom prema hipotezama, odnosno dokazivanjem ili osporavanjem postavljenih hipoteza.

U posljednjem poglavlju, odnosno Zaključku kandidatkinja je ukazala na ključne indikatore svoga istraživanja, te iznijela svoje prijedloge koji se odnose na prevenciju i suzbijanje sajberbulinga, odnosno konkretne aktivnosti škole u smjeru prevencije i suzbijanja sajberbulinga.

PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja ovog master rada obuhvata identifikovanje prisutnosti i oblika sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča, kao i istraživanje povezanosti između načina vršenja sajberbulinga i obrazovnih i demografskih karakteristika učenika koji su učestvovali u ovom istraživanju.

U skladu sa postavljenim predmetom istraživanja, prikupljeni su podaci o obrazovnim i demografskim karakteristikama učenika, podaci o upotrebi interneta i društvenih mreža, podaci o broju i strukturi žrtava i sajber nasilnika, te podaci o mogućim programima prevencije i suzbijanja sajber nasilja u srednjim školama. Kako bi se prikupili podaci neophodni za istraživanje, izvršeno je empirijsko istraživanje u srednjim školama u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ u Modriči.

Operacionalno određenje predmeta istraživanja predstavlja konkretizaciju i specijalizaciju predmeta istraživanja, odnosno podrazumijeva taksativno nabranje strukturalnih činilaca predmeta istraživanja koji će biti istraženi i njihovo prostorno, vremensko i disciplinarno dimenzioniranje. Sadržaj predmeta istraživanja predstavlja teorijsko određenje pojma sajberbulinga, istraživanje manifestnih oblika, karakteristika i učestalosti sajberbulinga u srednjim školama u opštini Modriča, te ispitivanje uzroka pojave sajberbulinga u srednjim školama na području opštine Modriča. Pored toga, predmet istraživanja obuhvata i ispitivanje da li postoji porast internet nasilja među učenicima, te da li postoje mogući programi prevencije i suzbijanja sajberbulinga među djecom.

Na osnovu operacionalnog određenja predmeta istraživanja i definisanih ciljeva istraživanja, određene su hipoteze istraživanja.

Generalna hipoteza glasi: Pretpostavljamo da je sajberbuling prisutan u srednjim školama u opštini Modriča i da postoji statistički značajna razlika u načinu vršenja sajberbulinga kod učenika u srednjim školama u opštini Modriča u odnosu na obrazovne i demografske karakteristike ispitanika.

Generalna hipoteza dokazivana je pomoću sljedećih devet posebnih hipoteza:

- Kod učenika u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča mogu se identifikovati i utvrditi razni oblici i načini vršenja sajberbulinga.
- Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika između oblika i načina vršenja sajberbulinga koji su utvrđeni kod učenika u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča i njihovog pola.
- Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika između oblika i načina vršenja sajberbulinga koji su utvrđeni kod učenika u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča i razreda koji pohađaju.
- Očekujemo da postoji statistički značajna razlika između oblika i načina vršenja sajberbulinga koji su utvrđeni kod učenika u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča i njihovog školskog uspjeha.
- Predpostavljamo da postoji statistički značajna razlika između oblika i načina vršenja sajberbulinga koji se javljaju kod učenika u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča i mjesta prebivališta učenika.
- Pretpostavljamo da su učenici u JU Srednjoškolskom centru „Jovan Cvijić“ Modriča češće žrtve sajberbulinga, nego zlostavljači.

- Glavni uzroci sajberbulinga najčešće proizilaze iz porodične kulture nasilja, problematične vršnjačke grupe, stanja cjelokupnog društva, medija, želje za popularnošću i statusom u grupi, nastojanja da se prevaziđe osjećaj nesigurnosti, ranjivosti i ljubomore, kao i iz želje za osvetom zbog pretrpljenog nasilja od drugih.
- Sajberbuling ostavlja negativne posljedice i na žrtvu i na nasilnika.
- Pretpostavljamo da škole ne poklanjaju dovoljno pažnje problemu sajberbulinga i da ne postoje adekvatni programi prevencije i suzbijanja sajberbulinga među učenicima srednjih škola.

METODE KORIŠTENE U ZAVRŠNOM RADU

U ovom radu korištene su opšte i osnovne naučne metode, odnosno metode indukcije i dedukcije, metode analize i sinteze, metod ispitivanja, metod analize sadržaja, statističku metodu, komparativnu metodu i metodu teorijske deskripcije.

U teorijskom dijelu rada korištene su metode indukcije i dedukcije kako bi ukazali na pojam i karakteristike vršnjačkog nasilja i sajberbulinga, kao i na značaj samog istraživanja. Metode naučne analize i sinteze korištene su za utvrđivanje opštih svojstava i pravilnosti ispitivanih pojava, za interpretaciju rezultata istraživanja, te prilikom izvođenja zaključaka.

Za istraživanje karakteristika i učestalosti problema sajberbulinga, njegovih uzroka, kao i posljedica koje ovaj problem ostavlja na žrtve i nasilnike, te za istraživanje postojanja preventivnih programa u srednjim školama u opštini Modriča korištena je metoda ispitivanja, a koja je realizovana putem upitnika koji je sačinjen na osnovu upitnika koji je kreiran od strane istraživačkog tima Goldsmit koledža Univerziteta u Londonu.

Pomoću metode analize sadržaja analizirani su pisani izvori, objavljene od strane priznatih autora, odnosno analizirana su već postojeća saznanja o problemu sajberbulinga.

Statističkom metodom su kvalitativno i kvantitativno prikazani pokazatelji o prisutnosti, učestalosti, vrstama, uzrocima, posljedicama, trendu porasta i prevenciji problema sajber nasilja kod učenika srednjih škola u opštini Modriča. Pored frekvencija i procenata, u istraživanju su primjenjivani i statistički hi-kvadrat test, kojim smo ukazivali na odnos između varijabli istraživanja.

Komparativna metoda je korištena kako bi se uporedili rezultate vezani za pol, školu, razrede, školski uspjeh, za različita mjesta prebivališta i različite pojavne oblike

sajberbulinga, kao i sa sličnim istraživanjima iz regiona, te utvrdile sličnosti i razlike između dobijenih podataka.

Metoda teorijske deskripcije korištena je kod formulisanja problema i predmeta istraživanja, određivanja cilja istraživanja, formulacije istraživačkih teza, ali i kod interpretacije rezultata istraživanja, izvođenja zaključaka i unapređivanja prakse.

Obrada rezultata istraživanja realizovana je primjenom softverskog paketa za statističku obradu podataka SPSS 21.00 for Windows.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I ZAKLJUČAK

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja dobijeni su odgovori na postavljena istraživačka pitanja i hipoteze. Utvrđeni su podaci o karakteristikama i učestalosti sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča. Potvrđeno je da je sajberbuling prisutan među učenicima srednjih škola u opštini Modriča. Takođe, utvrđeno je da postoji uslovljenost između načina vršenja sajberbulinga i pola učenika, školskog uspjeha i prebivališta učenika. Međutim, pojava sajberbulinga ne zavisi od razreda koji učenici pohađaju, jer je ono prisutno u svim razredima. U rezultatima istraživanja predstavljeni su i podaci o uzrocima i posljedicama sajberbulinga, te o programima prevencije sajberbulinga među učenicima srednjih škola, a utvrđeno je da ne postoje posebno osmišljeni programi prevencije. Na osnovu dobijenih rezultata o sajber nasilju među učenicima, predložene su aktivnosti koje škola može sprovesti u cilju prevencije i suzbijanja sajberbulinga. Naglašena je važnost uloge socijalnog radnika u školi, kao i njegova saradnja sa nastavnim i drugim stručnim osobljem. Važnost ovog istraživanja ogleda se i u mogućnosti uticaja na druge subjekte u zajednici s ciljem prevencije i suzbijanja sajberbulinga.

NAUČNI I DRUŠTVENI DOPRINOS ISTRAŽIVANJA

Ovo istraživanje je nastojalo prikazati aktuelno stanje sajberbulinga i uopšteno upotrebe interneta i društvenih mreža kod učenika srednjih škola u opštini Modriča. Kao i svi drugi oblici nasilja među djecom, tako i sajberbuling ima negativan uticaj na žrtvu, u smislu pojave poremećaja u ponašanju, ali i emocionalnih problema sa kojima se žrtva susreće. Ono što zanima ne samo nauku, nego i društvo jeste šta utiče na nasilnika da se nasilno ponaša

prema drugima, koji su to unutrašnji i vanjski činioci koji uslovljavaju pojavu ovog oblika ponašanja.

Naučna opravdanost ovog istraživanja ogleda se u tome što se potvrđuje i proširuje postojeći fond naučnog saznanja iz oblasti pedagogije, socijalnog rada, psihologije i sociologije, bezbjednosti, a koji se naročito odnosi na pojam, pojavu i sadržaje nasilja na internetu i društvenim mrežama i uticaj istog na ponašanje i emocionalno stanje djece. Na osnovu saznanja do kojih se došlo istraživanjem moguće je kreirati programe i načine prevencije, suzbijanja i rješavanja ovog problema. Sve veća prisutnost sajberbulinga u društvu navodi nas da istražimo ovu problematiku, koja ima negativan uticaj na djecu, porodicu, ali i društvo u cjelini.

Društvena opravdanost ogleda se u potrebi prevencije, suzbijanja i rješavanja problema sajberbulinga, kao i drugih problema, poput negativnih uticaja interneta na školski uspjeh i odnos prema školi, zavisnost od interneta, izloženost neprijatnim virtuelnim sadržajima itd. S obzirom da vrijeme u kojem živimo svakim danom omogućava da sve veći broj osoba pristupa internetu i društvenim mrežama, postoji i sve veća prijetnja da neko postane žrtva sajber nasilja. S tim u vezi, ovim istraživanjem i dobijenim rezultatima nastojimo probuditi svijest kod mladih da budu oprezniji prilikom pristupa internetu i društvenim mrežama, odnosno da budu oprezniji prilikom davanja informacija o sebi i stupanja u kontakt sa drugim osobama, kako bi izbjegli situacije u kojima bi bili izloženi neprijatnim sadržajima, vrijeđanju, manipulisanju od strane drugih itd. S obzirom da je škola sredina u kojoj djeca i mladi provode veliki dio vremena, obaveza i zadatak svih zaposlenih pored obrazovanja jeste i oblikovanje i uticaj na mišljenje, stavove i ponašanje djece i mladih, kao i rješavanje problema do kojih dolazi u njihovim međusobnim odnosima. Ovo istraživanje ima potencijal da doprinese stvaranju takvog školskog okruženja koje će na adekvatan način odgovarati na problem sajber nasilja među mladima, ali i među svim zaposlenim. Odnosno, takvog okruženja koje će svakom pružiti mogućnost da govori o prisutnosti ovog problema i potraži pomoć, bilo da je žrtva ili samo svjedok.

ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG

Komisija smatra da je kandidatkinja Ružica Stojanović obavila istraživanje u skladu sa prijavljenom temom i da njen rad sadrži sve elemente dobro urađenog završnog rada na studijama II ciklusa studijskog programa Socijalni rad, na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci. Takođe, Komisija smatra da je tema obrađena u skladu sa propisanim metodološkim standardima izrade naučnih radova II ciklusa studija. Istraživanje je urađeno na osnovu dobro postavljenog metodološkog okvira i primjenom relevantnih metoda i instrumenata, što je omogućilo valjane rezultate i odgovore na postavljena istraživačka pitanja. U master radu su standardizovana šira teorijska i praktična saznanja o predmetu istraživanja. Istraživanje je urađeno u skladu sa postavljenim ciljevima i zadacima istraživanja i kao takvo zadovoljava odgovarajuće naučne kriterijume.

Uvidom u rad i ostalu priloženu dokumentaciju zaključujemo da kandidatkinja Ružica Stojanović ispunjava sve zakonske uslove za odbranu master rada. Zbog toga Komisija Nastavno-naučnom vijeću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci predlaže da se kandidatkinji Ružici Stojanović odobri javna odbrana završnog rada pod nazivom „Karakteristike i učestalost sajberbulinga kod učenika srednjih škola u opštini Modriča“.

KOMISIJA:

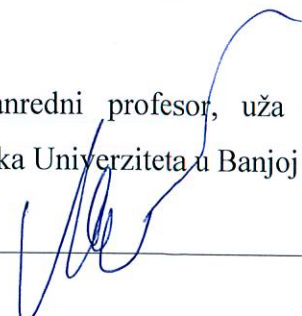
1. Prof. dr Dragana Šćepović, vanredni profesor, uža naučna oblast posebna područja socijalnog rada, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik

2. Mr Andrea Rakanović Radonjić, viši asistent, uža naučna oblast posebna područja socijalnog rada, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, član

3. Prof. dr Nebojša Macanović, vanredni profesor, uža naučna oblast opšta pedagogija, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, član mentor

Banja Luka, 02.12. 2021. godine

Број:08/1.1200/21

Датум: 29.11.2021.

На основу члана 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.2688-4/17 од 28.09.2017. године издаје се

У В Ј Е Р Е Њ Е

Овим се потврђује да је мастер рад кандидаткиње **Ружице Стојановић** под називом „**Карактеристике и учесталост сајбербулинга код ученика средњих школа у општини Модрича**“ провјерен путем званичног софтвера за откривање плагијата дана 26.11.2021. године.

Шеф библиотеке

Нина Жујатић

Продекан за научноистраживачки рад

[Signature]

ДОСТАВЉЕНО:

- Ментору
- А/А